

prima instanță: E. Cojocari
instanța de apel: N. Traciuc, M. Anton, Iu. Cotruță

dosarul nr. 2ra-1726/16

ÎNCHEIERE

03 august 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii:

Ion Druță, Iurie Bejenaru

examinînd chestiunea admisibilității recursurilor declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Manea Leonid împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2016, prin care au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și menținută hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2015,

c o n s t a t ă :

La 19 iunie 2015 Manea Leonid a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești și repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

În motivarea acțiunii a menționat că la data de 19.07.2010 de către Procuratura Buiucani a fost intentată cauza penală nr.2010031158 pe semnele componenței de infracțiune în baza art.361 alin.(2) lit.b) Cod Penal, unde la 15 aprilie 2011 a fost recunoscut în calitate de bănuît și interogat pe marginea obiectului cauzei penale menționate.

În pofida inexistenței probelor, la 18.09.2012 a fost pus sub învinuire, fiindu-i imputată comiterea infracțiunii statuate de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal,

pornindu-se astfel o cauză penală asupra unei persoane absolut nevinovate, care avea să deruleze pe parcursul a 3 ani (începând cu 15 aprilie 2011 și finalizându-se pe 22.01.2015 cu decizia Curții Supreme de Justiție).

În acest sens menționează că prin sentința Judecătoriei Buiucani din 23.05.2013 a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art.361 alin.(2) lit.b) Cod penal, iar procesul penal a fost încetat în legătură cu intervenirea termenului de prescripție.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12.09.2013, a fost casată sentința Judecătoriei Buiucani din 23.05.2013 și pronunțată sentința de achitare, dînsul fiind găsit nevinovat de acuzațiile imputate.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22.01.2015 recursurile în anulare declarate de Procurorul General și partea vătămată Victor Vașciaev au fost declarate inadmisibile.

Menționează că urmare a eforturilor depuse pe parcursul a 3 ani de la prima audiere și până la ultima sentință de achitare s-a demonstrat că dînsul nu este vinovat, deoarece nu a realizat latura obiectivă a componenței de infracțiune statuate la art. 361 Cod Penal.

În consecință, prin punerea sub urmărire penală, a suportat inevitabil un șir de consecințe defavorabile, fiindu-i afectat în mod direct viața privată prin pierderea timpului de muncă și a timpului liber și fiind nevoit să se deplaseze dintr-o instanță în altă să achite costul asistenței juridice, acestea provocându-i stări de stres și suferințe psihice.

Totodată, consideră că în cazul dat, durata procedurii litigioase, care a început la 15 aprilie 2011, este excesivă și nu corespunde cerinței „termen rezonabil”, deoarece situația de incertitudine a sa fără nici o justificare rezonabilă s-a derulat pe parcursul a 3 ani.

Solicită încasarea de la pîrît în beneficiul său a sumei de 15000 lei cu titlu de compensație pentru prejudiciului material și a sumei de 400 000 lei cu titlu de prejudiciul moral cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii manifestate prin supunere neîntemeiată la urmărire penală în cadrul cauzelor penale, precum și prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei.

Prin hotărîrea judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 17 decembrie 2015, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Manea Leonid suma de 3 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat conform Legii nr. 1545 din 25.02.1998. În rest, cerința cu privire la repararea prejudiciului material și constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale și încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin această încălcare a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova au declarat apel împotriva hotărîrii primei instanțe.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 martie 2016 au fost respinse apelurile declarate de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și menținută hotărîrea primei instanțe.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a stabilit conform materialelor dosarului că reclamantul-intimat Manea Leonid a fost atras la răspundere penală ilegal, obținînd calitatea de inculpat în cadrul unui proces penal pornit de organul de urmărire penală, situație care cade sub incidența prevederilor art. 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25.02.1998, astfel concluzionînd că Manea Leonid dispune de dreptul de reparare a prejudiciului moral cauzat în legătură cu tragerea ilegală la răspunderea penală.

Totodată, instanța de apel a reținut că estimarea de către reclamant a prejudiciului moral în sumă de 400 000 lei este exagerată, considerînd rezonabilă suma de 3000 lei dispusă spre încasare de prima instanță cu titlu de prejudiciu moral.

Referitor la cerința reclamantului privind încasarea prejudiciului material în sumă de 15000 lei, instanța de apel menționează că prima instanță întemeiat a respins-o din motiv că reclamantul nu a prezentat probe în confirmarea acestui fapt, or, sarcina de a dovedi cauzarea prejudiciului material cauzat în urma acțiunilor ilicite de către organul de urmărire penală, suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului în sensul articolului 4 a Legii nr. 1545 din 25.02.1998.

Examinînd pretențiile reclamantului referitoare la constatarea încălcării termenului rezonabil de examinare a cauzei penale și încasarea în această parte prejudiciului, instanța de apel a le-a calificat drept neîntemeiate.

În susținerea acestei poziții instanța de apel a invocat că instanțele judecătorești au examinat cauza penală din speța principală în decurs de 2 ani de zile, or, respectarea întocmai a procedurii din partea instanței de judecată naționale, cu respectarea drepturilor participanților la proces, nu poate fi privită drept „tergiversare a examinării cauzei”.

La 02 iunie 2016 Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea lui și modificarea hotărîrilor judecătorești prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare pînă la o sumă rezonabilă.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișină a expediat în adresa recurentului copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul declarat de Procuratura Generală se consideră a fi depus în termen.

În motivarea recursului recurentul a invocat aplicarea de către instanțe a normelor de drept material.

Sușține că prejudiciul moral încasat de către instanțe este exagerat, or, Manea Leonid nu a fost reținut sau arestat, în privința nefiindu-i aplicată nici o măsură preventivă.

La data de 11 iulie 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri prin care a respinge acțiunea.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișină a expediat în adresa recurentului copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul declarat de Ministerul Justiției se consideră a fi depus în termen.

În motivarea recursului, Ministerul Justiției a indicat că instanța de apel și instanța de fond au aplicat eronat normele de drept material cu privire la determinarea aplicabilității prevederilor Legii nr.1545 din 25.02.1998.

În acest sens recurentul invocă că într-adevăr, instanța de fond corect a constatat că în privința lui Leonid Manea a fost emisă sentință de achitare în săvîrșirea infracțiunii imputate, din motivul lipsei laturii obiective a componenței de infracțiuni, această împrejurare nefiind negată de către Ministerul Justiției.

Totuși, motivarea instanței de apel precum că Leonid Manea este în drept să solicite compensarea prejudiciului cauzat în conformitate cu prevederile Legii nr.1545, deoarece Leonid Manea a fost atras la răspundere penală ilegal, obținînd calitatea de inculpat în cadrul unui proces penal pornit de organul de urmărire penală, este nefondată și eronată, prin prisma prevederilor art.3, alin.(1) din Legea nr. 1545, conform căruia nu orice acțiune a organelor de drept și judecătorești atrage răspunderea Statului.

În sensul prevederilor menționate rezultă că pentru angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală, sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite. Iar, la materialele

cauzei nu există nici un act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată (ex. încheiere interlocutorie), sau a organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale acțiunile organului de urmărire penală.

La fel, susține că instanța de fond absolut neîntemeiat și contrar prevederilor legale a constatat ilegalitatea acțiunilor organelor de drept, fapt ce nu poate intra în sarcina instanțelor civile, or, litigiu de judecată întemeiat în baza Legii. 1545 este cu caracter civil și nu ține de competența instanței de judecată de a se expune pe marginea circumstanțelor ce țin de desfășurarea urmăririi penale.

Al treilea argument în favoarea netemeinicii actului judecătoresc contestat recurentul îl invocă faptul că instanța de fond și instanța de apel nu a constatat și nu a elucidat circumstanțele importante pricinii pe deplin, precum și și-a bazat decizia pe fapte neprobate și declarative, în partea ce ține de constatarea faptului precum că, ca consecință a cauzei penale, reclamantul Leonid Manea a avut de suportat careva suferințe fizice și psihice, frustrări și lezare a reputației persoanele. La acest capitol, reține că nu au fost prezentate probe concludente, utile, veridice și legale în justificarea celor invocate, fapt ce contravine reglementărilor art.118 CPC.

În final, recurentul menționează că instanța de fond nejustificat și exagerat a dispus încasarea în beneficiului reclamantului Leonid Manea suma de 3000 lei cu titlu de prejudiciu moral, în condițiile în care nu există nici un temei de acordarea a despăgubirii bănești, întrucât nu au fost constatate drept ilegale acțiunile organelor de drept, precum și nu a fost probat prin probe pertinente, concludente și argumente justificative suportarea suferințelor morale.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate sunt inadmisibile.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizând actele cauzei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ constată că argumentele formulate în recursuri se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recurs, în esența lor, sînt similare

argumentelor invocate atât în prima instanță cât și în instanța de apel și sînt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe cînd, alte argumente invocate în recursuri nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse. Or recursul, exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursurile declarate de Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Ion Druță

Iurie Bejenaru